

In Memoriam. Наталія Риндюк.

3 серпня 2018 року на 48-му році життя померла Наталія Риндюк — неймовірно світла людина, надійна подруга та колега, добра донька, сестра, тітка, серйозна дослідниця та викладачка юдаїки, уважна редакторка, вмiла перекладачка з їдишу.

Останні роки Наталія працювала науковою співробітницею Центру досліджень історії та культури східноєвропейського єврейства та редакторкою видавництва «Дух і Літера», викладачкою їдишу та координаторкою Міждисциплінарної сертифікатної програми з юдаїки в Національному університеті «Києво-Могилянська академія» (НаУКМА), запрошеною лекторкою на семінарах «Перлини мови та культури їдиш» Міжнародного їдиш-центру у Вільнюсі, була членкинею Української асоціації юдаїки Наталія Риндюк. Завдяки Наталіній праці, були здійснені численні важливі культурні, освітні та видавничі проекти, вийшли друком нові книги, переклади та дослідження в галузі історії та літератури.

Наталія народилася 22 січня 1971 року в Києві в інтелігентній родині киян Володимира та Тамари Риндюк. Певно, саме з родинного кола Наталя увібрала свою любов до життя, повагу до людей, гумор київського Подолу, відкритість до нового, а також захоплення подорожами та розумним, інтелектуальним, відпочинком. Будучи вже дорослою, Наталя започаткувала добрі традиції для своїх друзів: на свій день народження Наталя запрошувала своїх гостей спочатку до одного з київських музеїв (це міг бути музей Каналізації, Сміття, Туалетів, Іграшки, Михайла Грушевського тощо), а вже після музею можна було й посвяткувати. Знаю, що кожні неробочі вихідні (бо бували й робочі) Наталя присвячувала своїй сім'ї й спільному часу разом: у музеї, театрі, на виставці чи прогулянці.

3 липня 2011 року Наталія працювала науковим співробітником Центру досліджень історії та культури східноєвропейського єврейства у НаУКМА. Почавши працювати в Центрі, Наталії одразу довірили дуже серйозну роботу — створення концепції та експозиції музею історії єврейського народу у Дніпрі

(Музей «Пам'ять єврейського народу та Голокост в Україні» відкрили у жовтні 2012 року). Надалі Наталія працювала як дослідниця, редакторка, перекладачка, керівниця проектів.

Я знала Наталю з січня 2011 року, коли вона як студентка Міждисциплінарної сертифікатної програми з юдаїки почала слухати мій річний курс початкового їдишу на програмі. Наталя вразила мене не лише своєю природною добротою, інтелігентністю та гумором, але й гострим розумом, постійним бажанням вчитися й «наполеонівською працездатністю». Наталя була унікальною студенткою програми, бо з дворічного циклу курсів, вона прослухала й успішно завершила всі (обов'язкові та вибіркові) академічні курси — а це понад 20 курсів, включно з івритом та їдишем. Наталя завжди була вдячною й зацікавленою студенткою, а вимоги кожного викладача чи навчальної програми сприймала не як формальність, а як можливість творчо дослідити нові теми.

Уже у 2013 році Наталія і сама стала викладачкою Міждисциплінарної сертифікатної програми з юдаїки в НаУКМА: у 2013–2014 академічному році вона підготувала й викладала свій авторський курс «Історія євреїв в ісламському світі», а з 2014 до 2018 р. викладала «Їдиш для початківців». Про курс їдишу Наталя часто жартувала, що як тільки вивчити граматичну тему «Минулий час», то одразу все стає цікавішим і різнобарвнішим, адже всі найкращі *майселах* (казочки, історії, оповідання) послуговуються саме минулим часом. Хоча нецікавих і нелюбих тем для Наталі не було: тому захоплені студенти разом із викладачем поринали в історично-поетичний світ початкового Наталіного їдишу — з *луех* (єврейським календарем) та *йон-тойвім* (святами), *бабелах* (метеликами), *берелах* (ведмедиками) та іншими *хаес* (тваринами), фольклорними казочками про *бобецке міт а сах кіндерлах* (бабище з багатьма дітлахами — дивовижний єврейський народний аналог казочки про вовка та семеро козенят), *хахомім ун наронім* (мудрецьями й дурнями), хасидськими оповіданнями Бешта та з непростими й не зовсім дитячими (бо написані наприкінці 1930-х) *ліделах вегн хазірімлах* (віршиками про поросятюк) Лейба Квітка. Всіх цікавих тем не злічити. Наталіні студенти, частина з яких продовжує вивчати їдиш зі мною, й досі жваво згадують унікальні Наталіні заняття, тексти та творчі завдання.

Дуже швидко Наталія, Наталя, а їдишем по-рідному *Наталінькеле*, стала мені доброю фаховою колегою, а також просто близькою людиною, в якій можна

попросити життєвої чи професійної поради, або ж чесної критичної думки, з якою можна і добре поговорити, і так само добре разом помовчати — так, неначе ми зналися сто років. Часто у розмовах із Наталею ми обговорювали деталі різних перекладів з їдишу на інші мови, зокрема також той цікавий факт, наскільки добре їдиш (у перекладі) лягає на добрий україномовний переклад. Ми жартували й добирали слова, ми могли палко сперечатися, адже український правопис толком не оновлювався з радянського часу, а тому це створювало певні двозначності, комусь із нас міг подобатися один варіант перекладу, а комусь інший. У Наталіних перекладах з їдишу був важливий кожен артикль, кожна деталь, кожен вислів.

Я впевнена, що ми згадуватимемо нашу Наталю такою, якою вона була з нами, з кожним чи кожною з нас — із її світлим гумором: веселими, часом гострими слівцями й дружніми прізвиськами до кожного, кого вона любила й поважала. Згадуватимемо її щирість і справжність: вона ніколи не жалілася, не ображалася, була відкритою у спілкуванні, могла одразу з'ясувати, що і як. Згадуватимемо її готовність у будь-який момент прийти на допомогу, виконати свої (часто добровільно на саму себе покладені) обов'язки та обіцянки не лише вчасно, але й сумлінно, вдумливо та добре.